000963

Indira Gandhi National
Centre for the Arts

२८४८३

ब्रह्मचारी वान्यो वादीन्होतादीन्नयति नत्वनःपा
वायतीति व्याकुः सेप्यानु पूर्वदीन्नासयन्नाहेवोवि
ह्युं सादीन्नांतदीन्नमाणाद्देवतेयज्ञं कल्पयंति
क्रं० ४ यज्ञस्यर्त्ति मनुसारिणां योगन्नेमुकंस्यातसात्रि
णां योगाह्नमुस्पकृत्तिमंन्यूपिनस्यार्दस्ययोग
ह्नमः कल्पोतयुस्मिन्नाद्दयुजंते॥१॥ तुषांवाउ
न्नुतानामाहुन्नातंप्रथमावन्नूथाउहायतासु
हेतिप्राणोवाउन्नेताप्राणमेवाविप्वेतदुन्नयतो

दधाति तथा सर्वमायुरेति तथो ह न पुरायुषः स्वा
ह्या कान्प्रयंति सेषा उ पूर्वदीक्षा स य एवं विद्वान् दु
सा दीक्षारं स्वर्देवदीक्षान ॥११॥ ब्राह्मणं ॥ अग्नायौ
विदेवा दीक्षां निरमिमतादित्यं प्रायणीयं सो
मा क्रयं विष्णो रातिथ्यमादित्यान्प्रवर्ग्यं स्वधया
उपसदाग्नीषोमाभ्यामुपवसथ्यमस्माल्लोका
त्प्रायणीयमतिरात्रं ।१ संवत्सराय उद्विं ब्रह्म
हः ब्राह्मणं विश्ववं देवानां पृष्ठ्यमाग्नेयं जितम ४

देवानां युजंते विश्वेदेवा तनवंति विश्वेषां सायुज्यं
सलोकतां जयंति ॥४॥ अथ यत्प्रवर्ग्येण यजंते ।
आदित्यमेव देवतां यजंत आदित्यो देवता भवं
त्यादित्यस्य सायुज्यं सलोकतां जयंति ॥५॥ अथ
यदुपसद उपयंति ४ तां ९ वा देवतायजंत्या ९
ता उपसत्स्वेता देवता जवंत्येतासां देवतानां सा
युज्यं सलोकतां जयंति ॥६॥ अथ यदग्नीषोमीये
ण पशुना यजंते अग्नीषोमावेव देवते यजंते

Indira Gandhi National Centre for the Arts

ग्नीषोमौ देवते भवतोऽग्नीषोमयोः सायुज्यं सलो
कतां जयंति॥७ अथ यदाग्रायणीयमतिरात्रमुपयंति
अहोरात्रे एव देवते यजंतेऽहोरात्रे देवते भवं
त्यहोरात्रयोः सायुज्यं सलोकतां जयंति॥८ अथ
यद्वार्षिकं सत्रमुपयंति संवत्सरमेव देवतां य
जंते संवत्सरो देवता भवंति संवत्सरस्य सायुज्यं २
सलोकतां जयंति॥९ अथ यद्द्वादशाहं षडहमुप ६

यंति अर्धमासांश्च मासांश्च देवता यजंतेऽर्धमासाश्च
मासाश्च देवता भवंत्यर्धमासानां च मासानां च सा
युज्यं सलोकतां जयंति॥१० अथ यत्पृष्ठ्यं षड
हमुपयंति ऋतूनेव देवता यजंत ऋतवो देवता
भवंत्यृतूनां सायुज्यं सलोकतां जयंति॥११ अ
थ यद्विश्वजितमुपयंति अग्निमेव देवतां यजंते
ग्निर्देवता भवंत्यग्नेः सायुज्यं सलोकतां जयं
ति॥१२ अथ यत्सारस्वतमुपयंत्यप एव देवतां य

Indira Gandhi National Centre for the Arts

जं न आपो देवता भवंत्यपां सायुज्यं सलोक
तां जयंति ॥ ३ अथ यदि दिवमुपयंति । आदित्यमे
व देवतां यजंते आदित्यो देवता भवंत्यादित्यस्य सा
युज्यं सलोकतां जयंत्यक्राःस्वरसामानो ॥ ४ अ
थ यदि विश्वजितमुपयंति इंद्रमेव देवतां यजंत इंद्रो
देवता भवंतींद्रस्य सायुज्यं सलोकतां जयंत्याको
पृष्ठ्यानि ह्लादो ॥ ५ अथ य [illegible] जो आसुपी उपयंति मित्रा १

वरुणावेव देवते यजंते मित्रावरुणौ देवते भ
वंति मित्रावरुणयोः सायुज्यं सलोकतां जयंति ॥ ६
अथ यद्दशरात्रमुपयंति । विश्वानेव देवान् देवतां य
जंते विश्वेदेवा देवता भवंति विश्वेषां देवानां
सायुज्यं सलोकतां जयंति ॥ ७ अथ यद्द्वादशरात्रि
कं पृष्ठ्यं षडहमुपयंति । हिरण्यमेव देवतां यजं
ते हिरण्यो देवता भवंति हिरण्यस्य सायुज्यं सलो
कतां जयंति ॥ ८ अथ यच्छंदोमानुपयंति इमाने

Indira Gandhi National
Centre for the Arts

वुलोकाद्देवतायजंत इमेलोका देवताजवंय्येमांलोका
नां सायुज्यं सलोकतां जयंति॥१९॥ अथयद्द्यमकम
हरूपयंति संवत्सरमेव देवतां यजांत संवत्सरो देवताज
वंति संवत्सरस्य सायुज्यं सलोकतां जयंति॥२०॥ अथ
यन्महाव्रतमुपयंति प्रजापतिमेव देवतां यजांत प्रजा
पतिर्देवताज वंति प्रजापतेः सायुज्यं सलोकतां ज
यंति॥२१॥ अथयदुदयनीयमतिरात्रमुपयंति संवत्स
रामेवतत्साद्यास्वर्गेलोकप्रतितिष्ठंतिनान्यद्दिष्टकेयु ८
ति

कामघ देवतांयजांतकाद्देवतास्कस्यांदेवतायांवस
ंत्ययतएविकर्तमाँ ब्रूयुर्यास्पेउअनदिष्टं स्युरातुह
विसनि सहपानहि संतीष्वदेवतास्वसीदंतोयंति
सत्र समादाहिब्लनारस याहैवंविदुषां दीक्षितानां
पापकं सात्रुकीर्त्तयादेताभ्यश्चादेवताभ्य आवृ
श्चामइत्येनं ब्रूयुः स पापीयान्भवति श्रेयां सत्रा
त्मना॥२२॥ सएष संवत्सरस्त्रिमहाव्रतः चतुर्विंशं
प्रायणीयमहाव्रतं विषुवतिमहाव्रतं महाव्रत एव

Indira Gandhi National
Centre for the Arts

१ त महाव्रतं॑ं हास्मै नं पूर्वे पर्यंति त्रिमहाव्रतं
२ न ताभ्यामृजुः स्विन आसुः सत्यवादिनः सुं शिन
व ता अथयुजा हैनमुपेतुर्हितायापसुर्युयाम
पा ऋमुद्क आसिके विद्याम्युदवुं हैवातद्वि
प्रिशेयुरूपर्युपर्यंतितादृषां सायुनश्रामण
तपसां अन्तुयायाशिनाकृतिभिरेव रुद्धं नवति ।२२श्रामणा
पुरूप्यावि संवत्सरः तस्य पादुष्प्रायणीयातिरा
त्रः पादश्चां हिपर्यंतितायायर्धकं तदा ९
।ववर

रूपं युक्तस्तं नज्ञाते नेखाज्ञावोष्वधिवनस्पतीनां सु
पुत्रुहुवत विं रामुहुतारानिन्नवः पृष्ठं पृष्ठ्यः ॥अ
युामेवदृक्षिणाबाहुरभिजित् इमुए वदृक्षिणेतुयः
स्तोमाः स्वरसामानाम्नुर्विषुवानिमु एवाुत्तरे तुयः
प्राणाः स्वरसामानोः२ल्ययामवोत्तराबाहुर्वि श्वजित्
ऊक्तोपृष्ठ्यानि प्र वोयावुवां वोप्राणोते गात्रायुबी
गानि दशै शरावामुखंमहाव्रतं हुस्तावे वादयन्नी

त्यातिरात्रा दुत्स्नात्याऽहस्त्वं तितत्यायुक्षिकृत
दुरूहाऽऽरू पंचपु ऋतूंत त्रातेर्नेखान्वबनु दृत्तात्तोऽरू
७ पंसु पंचसंव सराद्धमे प्रतिष्ठितः सायोऽहेवुमे
तुऽसंव सरमध्यमे प्रतिष्ठितं बुदप्रुतितिष्ठति
प्रजयापशुभिरस्मिंल्लोकम[illegible]तान्नामु
प्तिनुार ब्राह्मणा समुद्रं वा एतप्रन्नरंति
युसंवसरं यद्दीक्षंते तस्य तीर्थमेव ,•

प्रायणीयातिरात्रस्तीर्थेन हि प्रस्नांति
तद्यत्प्रायणीयमतिरात्रमुपयंतियु
थातीर्थेन समुद्रं प्रस्नायुस्ताहक्तत्
।।गा धुवमेव प्रतिष्ठा वत्तवि ं शामह
ःयथोपपरूदं पूर्वा कं ठ दघ्नं वा यतो
विश्रम्य प्रस्नांति प्रस्नाया निपूर्वः
प्रास्तुयः पृष्ठ्यः ॥२॥ ध्रुवमेव प्रतिष्ठा स्तिजितायायाप

Indira Gandhi National Centre for the Arts

पह्न दं ब्रूंकं ठ द ब्रूवायता विश्रामा काम्ये त्वस
द घृत्व प्रथम: स्वरसामाजानु दा वा धृधीतीय:
ज्वाला द वू स्तुती याद्वी प: प्रति पुा वि षुवाकु त्य द
घृत्व प्रथ्मावोकसामाजानुद वाघृधीतीय ज स
द ब्रूहुतीय: गाधाम व प्रतिष्ठाधि स्वाजितायथोपप
ह्ना द ब्रूंवाकं ठ द ब्रूंवायुनो विश्रम्य त्र स्नांति त्र स्नेय:
घृ ष्ठु: घास्नयो नि स्रव: त्र स्नेयोगा श्रा सुष्पी त्र स्नेयोस्व
शा सात्र: ४ गाधाम व प्रति ष्ठा म ना व नं या याथापप ॥ ११

त्न दब्रूंवाकं ठ दब्रूंवायुनो विश्रम्यो स्नांति नीर्यमे वो
दयनायोतिराज्ञुसीर्थेन ह्व स्नांति तधु डु दयनायें
मतिराज्ञुमु पर्यंतियुया नीर्थेन सम्मु ड्रं त्र स्नायनार्थेना
स्नायुस्नाकत् ॥५ तु द्दांकु: कृतिसं व स स्पानिराज्ञा: कु
यग्निष्ठा मा: कृत्यु स्वकृति ष्पोड शिन: कृति षड गायुति
ष्ठा व तिरा वो ष्पुट श तु मग्निष्ठो मा द्वव यारिष्ठं ज्योश
ता उ क्या नामिति नु यत उ क्यां स्तुरसाम्न उ पर्यंति ॥

Indira Gandhi National Centre for the Arts

अथयेग्निष्टोमान्द्वादशाश्यातमग्निष्टोमादे
वतस्त्रिंशद्धामानुतक्थ्यानांद्वादशषोडशिनः
पष्टिःषडहाइतिनुसंवत्सरस्याप्तिः॥ द्वादशावै
मासाःसंवत्सरस्यातेषामतत्तेजइंद्रियंयत्पृष्ठ्
निनघ्नन्तिमासिपृष्ठान्युपयंतिमासस्यैवत
संवत्सरस्यतेजआप्नुवंत्यथकथंत्रयोदशस्यमास
स्यातेजआप्नुवंतीत्युपरिष्टाद्विषुवतोविश्वजितं
सर्वपृष्ठमग्निष्टोममुपयंत्येवमुत्रयोदशस्यमा १२

सस्यतेजआप्नुवंति॥ एतद्धस्मावैतद्विद्वानाह॥ श्वेतके
तुरारुणेयःसंवत्सरायवाअहंदीक्षिष्यइतितंह
पितोवाचापिवाबकैवात्थसंवत्सरस्यगाधप्र
तिष्ठाइतिब्रूहीतिहोवावेत्थततद्विद्वान्वावा ९
ब्राह्मणंतुहाकुःकस्माद्उनयनोज्योतिषोनिष्क्र
६ ता वाउवंयर्थज्योतिःपृष्ठ्यइतीपवित्रोकात्रि
सृवाउनयनाज्योतिष्पोवाइमालोकाअग्निर्वै
आदित्येनामुतनकूलवःपृष्ठ्योन्यनाज्योतिषोवा
Indira Gandhi National
Centre for the Arts

ऋतुवत्सरषष्ठां ज्योतिर्युएम्न तु पतिः।देववाके वा एते प्र
प्रतिष्ठिता यजमानस्य पाप्मानं घ्नंति इति परिप्लावात
सयो हि एवं विदुषां दीक्षितानां पापकं संसाकीर्तयत्येते
तस्याद्देववाकं द्विरश्मिकानां दशरात्रं उक्थैः पृष्ठ्याभिप्ल
वो वाकं।२ तदाहुः यसाम एव तु कं ततो धे तद्विपमा
सा मासः कथमाप्नोति समासो मा उपतान वंतानि यदेव
पृष्ठ्यान्यन्ता निष्पद्यानि नेनुति ब्रूयात्।३ पृष्ठ्याभि
प्लवो तं त्र्युक्थ्यं तनिरुक्तं पृथः तयामासानाणि वा १२

शस्त्राणि व संचारयेदिति सयुक्त संचारयति तस्मादिमे
प्राणा नानासंतएकोतयः समानसूक्तितिमत्संवरं
धो ५ थ्यथयन्न संचारयेत्प्रमायुकायजमानः स्यादप्परुवे
प्रमायुकोयोद्भावाबधिरावा नवाग्निष्टोमामासिसं
५ प्रा पद्यंतानुवाविप्राणः प्राणान् विष्ठेनद्धानितथास
र्वमायुर्यंतितथोदनुप्ररायुप्पोस्माद्योकान्प्रयंति।५
एकविंशानिरुक्थ्याः।द्वादशविमासाः संवत्सरस्य
७१ पंचर्तवस्त्रयोलोकासद्विंशतिरेषएवेकविंशं

Indira Gandhi National Centre for the Arts

स्रोयुएषतपश्येत्तामभजिसंपद०सए तुयासंपदा
मासिमासिस्वर्गलोकं०रा इतिमासन्नाःस्वर्गलो
कं०सुमश्रुतएकवि०शांवस्तोमंहृ इन्नीवकुंइः ६
वुउस्त्रिं०ज्ञा इग्निष्टोमामासिसुंपद्यानंब्रुमस्त्रि
०शाछिद्वाःप्रजापतिश्चउस्त्रि०शाःसुर्वासांदृ
नानामाप्त्याएकउक्थ्यःषोडशिमानत्रैवाउक्थ्यो
वीर्य०षोडशी॥७एतेनावैद्रवाःवीर्येणान्नेन
सुर्वान्कामानाप्नुवंसर्वान्कामानाप्नुवनत्तथाए १४

विष्णुएतेनवीर्येणान्नेनसुर्वान्कामानाप्नोतिसुर्वा
न्कामानश्नुतेतस्मान्त्रिष्याजिह्नवागुपेवेयाऽसं
वत्सरायदीक्षितुए तास्मेकामायाऽ ऋयादित्याश्च
दृवाअंगिरसश्च उतुयप्राजापत्याश्चसुर्ग्वैनवयंपूर्व
स्वर्गलोकमेष्यामोवयंपूर्वइतिए तआदित्याःबदुर्भि
स्सामभिश्चतुर्भिःस्तोमैर्बुद्भिःसामभिःस्वर्गलोकमगच्छ
त्लवंतयुइच्युत्लवंनतस्मादनिह्नवाः॥१०अन्वंवइवांगि
रसःसर्वैस्सामभिःसर्वैःस्तोमैर्गुरुभिःसामभिःस्वर्गला

Indira Gandhi National
Centre for the Arts

म
कुमस्पृशश्च दुस्पृशां स्तुस्मात् पृष्टोः॥११॥ अनिष्ठवृःण
डस्ःण ध्वस्तानि नुवंश्च निष्ठवः पंचारुः पुंवच्युतानि
नुवंतिय॥ अवुप्रथममरुस्पुदुत्तममनिष्ठवुश्चउरदू
श्च्यागरोरुिस्तो मानुवंतित्रिष्टत्पंचदश्यः सप्तदश्यए क
विंशः इत्यनिष्ठवुःख्यात् ह्यात् द्विज्ज्यानि गोरासु
निष्ठावा घ्यासाह्वेवसा मनीजवालाष्टरुत्र्यंन
९ रुँवा निष्ठवुमँ एकारुएका रुग्ध्या विस्तामिस्ताय
नवंउर्णप्रक्यानां षा दशासात्राणि षा दश वासा १५

।५कुतित्राव्यथाष्टतिहावा वाष्टौ वाइतिहावा वाष्टाकुशगानां नाय नि यज्ञं
एयुतियं निसु सप्तमोग्निष्टोमुए वुस्तुसत्ता ग्निष्टोमा
संपद्यांत।।अप्रातिरिक्तो श्चांबियः कोस्तु रुविदिरुहु
लकश्चारुणौ ब्रह्मवर्यमुवास तु॰ हावार्यः पञ्चकु
मारकुतितातपिनुसंवत्सरस्याहाञ्चमञ्च तुति ।१३
दशोनिहावावदृश्या वाइतिहावा वदृश्या हसाविरु
ड्डिराओयङ्गः॥१४ कुतिये वेति नावुनिहावा वनव
वाइतिहावा वनुवाविप्राणाःप्राणैरुयङ्गुस्तायानि ॥
१६ कुतियावुति सप्तुनिहावा वसुप्त वाइतिहावा वसप्त

Indira Gandhi National Centre for the Arts

कुंदा ॐ मिथुनानि रात्रि कुंदानि रूयज्ञस्सायनो ।१७ कुति
थे वुति षडिति होवाच षड्वा इति होवाच षडृतवः सं
वत्सरः संवत्सरो यज्ञः समानाम तद्रूपं प्रायणीयो
दयनीयो ।१८ कुतिथावुति पंचेति होवाच पंचवा इ
ति होवाच पांक्तो यज्ञः पांक्तः पशुः पंचर्तवः संवत्सरस्य
संवत्सरो यज्ञः समानाम तद्रूपं बृहद्रथंतरे ॐ सामन्त
वात ।१९ कुतिथावुति चत्वारीति होवाच चत्वारि वा
इति होवाच चतुष्पादाः पशवः पशवो यज्ञः समानमे १६
य ।

तद्रूपं चतुष्टया निम्नावो ।।२० कुतिथे वुति त्रीणीति हो
वाच त्रीणि वा इति होवाच त्रीणि कुंदा ॐ सि त्रयाजो
कास्त्रिसवनो यज्ञः समानाम तद्रूपं दक्षिणावाजि
नो ।।२१ कुतिथे वुति द्वे इति होवाच द्वे वा इति होवाच
द्विपाद्वै पुरुषः पुरुषो यज्ञः समानाम तद्रूपं स्वर
सामानः ।।२२ कुतिथे वुति एकमिति होवाच कुरे वुति
नादतद्रूरि हुरिति मुवॐ संवत्सरस्य संवत्स
रस्योपनिषत्साया हिवामताॐ संवत्सरस्योपनिषदं

द्वि

Indira Gandhi National Centre for the Arts

वेदाहस्माङ्क्षेयां जायते सुन्मानवति संवत्सरोन
वति संवत्सरा ह्यादित्या देवाननुपेति ॥२२॥ आलपणांस
वाएषुसंवत्सरा हृहन्तु मन्तिसंपन्नाः ह्यवाद्यना
मुक्ताऽ पञ्चाहो ह्येष्ट ज्यानि सत्रेगा आत्मुषा दशा
रात्रस्य स्तुद्धिऽ शान्तुद्धिऽ शाद्व हाराविष्ट हुन्तु ष्ट ह
ह्याविद्वाः स्वर्गलोकस्य नं नष्ट हृत्यु स्वर्गलोकं मास्तुवं
सत्याण विष्णु एन्दु सुष्टवस्व र्गलोकस्य नान्न ष्ट हृत्यु:
स्वर्गलोकमान्नायस्य या बृहत्यां का मसुामावेनेन्तिवं १२

विद्वरूं ॥९१॥ यच्चि वत्रविंऽ शम् हुः देवासानुष्य वितस्य
मंबानव मुंबा ज्निषवान्हाम्ह्या निर्मिनः पृष्ठ्यादभिजिद
भिजिनः स्वुरसामानः स्वुरसामहा विष्णवान्विषुवनः
स्वुरसामानः स्वुरसामह्या विश्वजिद्विश्वजिनः पृष्ठ्याः
पृष्ठ्या दभिपुवो भिप्लवा जाआयुष्मीगा आयुष्यां दशरा
त्रः ॥२३॥ पुष्ये न हृहसत्यैतायम्नहारूतंपंवविंऽ शाच्छा
तुस्यास्सामाभवतिनां हराक्रांदाथैश्ये कस्मान ह्युच्या
नास्माविप्रयथास्सामः ॥२४॥ अभिप्लवं पूर्वंभरस्माद्विषुवन

Indira Gandhi National Centre for the Arts

उपयंति। पृष्ठ्यमुत्तरं चक्षुषी वा अभिप्लवः प्राणः पृष्ठ्यस्तस्मात्पूर्व
वयसश्चक्षुः पितरः [illegible] जीवंति पृष्ठ्यमुपरिष्टाद्विषुवतः पूर्व
मुपयंत्यभिप्लवमुत्तरं तस्मादुत्तरं वयसश्चक्षुर्न्निलापजीवत्यु
पद्ववा एनं पूर्ववयसश्चक्षुर्जीवत्क्षापोत्तरवयसश्चक्षुर्जीवति
य एवं वेद। ४। तदाहुः। यद्वर्द्विंश मुखरूपं पयप्रया
कथमुनासृज्ञीभवतीति यादृवादः प्रायणीयमतिरात्रमु
पयंतिनान्निभ्रूयात्। ५। तदाहुः। यद्द्वादश मासाः संवत्स
रस्याथ केन द्वद्वराह्यनित्यो विषुवानभवरेष्णामनाश्वरेष्णाः २ १८

ह

मित्युवरेष्णावेवपुरेषांवेनिष्क्रूयात्तस्मान्द्वे संवत्स
रस्य विषुवदानंगानि मुसाय्यचवा आत्मा नद्वंगानिप्र
त्राङ्गानितदात्मानवा आत्मांगान्यतिरिच्यतेनाम्र
नमंगान्यतिरिच्यंतएकविंशेनदुवारषांबैवपुरषांव
५ प भवति। ६। अथ यद्वा एषमस्तस्मात्ब सर्पएवयुसंवत्सरः।
तुष्टयापुरस्ताद्विषुवतः षण्मासा उपयंति सोप्यन्तः
पहोघ्याक्षमुडुपरिष्टात्सोत्थनरुआत्मा विषुवांश्चत्रवा
आत्मातुर्पाहोयत्रवा पाहोतदात्मानवा आत्मा पहा

Indira Gandhi National Centre for the Arts

वतिविश्युतेनान्मानंपत्नाविनिरिवृतेएवमुद्दवंनद्व
रखांविवपुरखांवनवति।७तद्वकुः।सुसुरसादिसुवत
ऊर्ध्वंस्त्रिमान्वएमासानुपर्यंतिषुडुपरिष्ठाद्दृष्टनाक
षुमास्येतऊर्ध्वास्त्रिमाउपनानवंतीनियामुवाकमुम
र्ध्वस्त्रामंदशारात्रमुपर्यंतिनानुतिब्रूयाद्दव्योदो
मरुवतंनतस्केकयुष्टर्ध्वस्त्रामेविशिवंनमुपागान
हात्रेर्मामिति।नानुदादवालवुः।तुपतुंयदकतुंजान
नयुन्ऊर्ध्वस्त्रपोयेनदमाध्ववामनितएवंस्पर्ध्वस्ना ।१९
त

मंदशारात्रमपश्यंसंवत्सरस्यविधंतुस्ययःपृष्ठ्यःष
डहकनुवःसइमुलोकाक्षांदामाःसंवत्सरुदशा
ममुहाक्षुनिनदाह्मवेस्तादश्यातिष्ठततिष्ठानदवा
आस्मेमरुवनंयएवमनाद्वदा।९अथवात्रेक्राम ना
ध्यारारुज्ञायणीयनातिरात्राणदयनीयमतिरात्रम
भ्यारादंति।वउर्वि[illegible]ह्यानमत्तात्रतमजिप्तावुनपुर
मजिप्तवंपृष्ठ्येनपुरंपृष्ठ्यमजिजिनाविश्वजिनस्व
रसामजिःपुरांस्वरसाम्नात्येनहदरनच्यारूढंय

Indira Gandhi National
Centre for the Arts

त्रिष्टुव नमन्त्रिरूविश्रेया ॐ स ॐ रोदसि निवं पापीयान्
भ्रातृव्यास इति युएवमेनां द्विष्टि ॥ अथवा अन्तुकांनिवा
रू: प्रायणीयातिरात्र सुवर्ग ॐ ध्यायुक्त निवदति
व उर्वि ॐ ग्राम रूरानित्रवायानित्रव: पृष्ठ्याय पृष्ठ्यो
निजितानिजि स्वरसामन्य: स्वरसामानो विषुवतो
विषुवां स्वरसामन्य: स्वरसामानो विश्वजितो विश्वजि
त्पृष्ठ्याय पृष्ठ्यो निव्रवाया निव्रावागो आयुर्गागो आ
युषोदशरात्राय दशरात्रो महाव्रताय महाव्रतमु

दयनीयायातिरात्रायोदयनीयोतिरात्रःस्वर्गाय
लोकायप्रतिष्ठायाअन्नाद्याय॥ तानिवाएतानि
यज्ञारण्यानियज्ञंतद्गुणितानि अन्तं॰ध्यानलब्ध
रथाक्षांश्रुंनारणतामियुद्विघा॰सउपर्यंतियुपा
रपयानंयाहु[illegible]स्वांश्र[illegible]लाशनाय्यावापिपासुवा
पास्मालारत्ता॰सिसुवरात्रब॰देविनानया
नाय्यावापिपासावापाम्मानोत्त्ता॰सिसुबंतुयाय
द्विघा॰सायपाप्रवापात्म्रवादमनजयदेनयाम 21

वृं॰द्विवतेदेवतायेदेवताहुपसंयंतितेस्वस्तिव
र्गलोक॰समस्नुवते॥२तदाहुःकुतिसंवत्सरस्या
त्तानिपुरांविकुर्यवांथातिसयानिसरुसरुउपयुं
तितानिपुरांथ्यययानिहुनःहुनस्तांयवांथ्यवांथा
निहुव्यविनाक्रूपासीनप्पउहुयास्त्वाहित्रिमन्वाव
र्तीन॥३ब्राह्मणंपुरुषोवैसंवत्सरःतस्यप्राणएव
प्रायणीयोतिरात्रःप्राणेनहिप्रयंतिवागुदयनीयः
जणीयमत्त्वर्वाहारजंतेयधदारजंत॥४अयु

मेवद्वित्रिणो द्वात्रो निसृवुः षडह्नः तस्येदमेवप्रथममु
हस्तस्येदमेवप्रातःसवनमिदं माध्यंदिनंसवनमि
दंतृतीयसवनंगायत्र्यायुतनानतस्मादियमासा
क्रुसिष्णा॥२इदमेवद्वितीयमहः तस्येदमेवप्रातः
सवनमिदंमाध्यंदिनंसवनमिदंतृतीयसवनं
त्रिष्टुप्नआयुतनेतस्मादियमध्येवृषीयसी॥३
इदमेवतृतीयमहः तस्येदमेवप्रातःसवनमिदं
माध्यंदिनंसवनमिदंतृतीयसवनंजगत्यायु २२

तनेतस्मादियमासांवृ[illegible]र्षिष्ठा॥४इदमेवचतुर्थमु
हः तस्येदमेवप्रातःसवनमिदंमाध्यंदिनंसव
नमिदंतृतीयसवनंविराजआयुतनानत्रंविविरा टत ३
४दि स्मादियमासामन्नादितमा॥५इदमेवपंचममहः त
स्येदमेवप्रातःसवनमिदंमाध्यंदिनंसवनमि
६ दंतृतीयसवनंपंक्तिरायतनेष्टपुदिवाविपङ्क्तिस्तस्मा
गृधि दयमासांत्रभिष्ठा॥६इदमेवषष्ठमहः तस्येदमेव
प्रातःसवनमिदंमाध्यंदिनंसवनमिदंतृतीय

Indira Gandhi National Centre for the Arts

सवनमतिक्रं दस आयतने तस्मा दय मासां बुर्पि
ण्डा गाय त्र्याप्त त दृदृ र्न्वति तस्मादिदं फलकं
कुसिष्ठं सइतो न्निप्नवः प्पड दृः सइतः सइतः स
इत आत्माष्ठष्ठ्यः॥ ७ ९ तदुस्मादेतद्विद्यानारुपेष्ठः॥
प्नवं तइ वत्राअ निप्लवा स्निष्ठतो वष्ट्ष्य इति प्नव
नइवत्यय मंगे स्निष्ठतो वान्मनोतिं ८ द्विर९वाच्य
विहृतो तस्मात द्विविधं जवति य गुष्ठिम स्निष्ठः॥ १०
ग्रीवाः पेवदः॥ वड्दृशावाष्पनासांकरूकराणिबी २३
शा

र्यपंवदृशां तुस्मादेनान्निरप्यो जिः सतो निर्गुरुं भा
रुं दृरति तस्माद्ग्रीवाः पंचदशा॥ १० उरः सप्तदृशाः॥
अष्टावन्येजत्रावाष्टावन्यु उरः सप्तदशं तस्मादुरः
सप्तदृशाः॥ ११ उदरमेकविंशं॥ विंशतिर्वांत्रंत
रुदावकुंनापाश्यदृदरमेकविंशं तस्मादुदरमेक
विंशः॥ १२ पार्श्वेत्रिणवः॥ त्रायादृश्यान्याः पुर्शवस्वयो
दृश्यान्याः पार्श्वेत्रिणावतस्मात्पार्श्वे त्रिणवः॥ १३ अत्रूरकं
त्रयस्त्रिंशः॥ द्वात्रिंशद्वापनघ्यकरूकराण्यत्र २४

Indira Gandhi National Centre for the Arts

कं त्रयस्त्रिंशं तस्माद्दूकं त्रयस्त्रिंशो ॥१४॥ अथ पूर्वे
व द्विलिलः कर्णो निजितायुदिह मल्लाः सूक्तं सप्
थ मः स्वरसामापत्रस्स ं सद्वितीयाय मंडलं
सहृतीयानाक्लिके विष्णुवाच्चादि द्माल्लामंडलं
सत्रयामावक्त्ता मायद्वस्सं सद्वितीयायुक्तं
ं सहृतीयः॥१५ अथ प्रामवो त्र रः कालविश्वजित उक्तो क्लिः६
पृष्ठ्या त्रिमवी या वांवादो प्राणो तमोआदुपो अंगा
निं शरारात्रा सुखं मरुव्रत सुदानुपावा द्यनी

Indira Gandhi National
Centre for the Arts

सवनमतिकं हसआयतनेतस्मादयमासां वृष्टि
ष्ठागायत्र्यामेतदुहरं भवति तस्मादिदं फलकं
कुसिष्ठं सुहृतोन्निप्रवःप्पडरुः सहतःसहतःस
हतआन्माष्ठष्टुः।७९ तद्वस्मावेतद्विद्यानारुपैर्थ्यः।
लवंतइववृत्रआन्निप्रवात्विष्ठतीवष्टष्ट्य इतिप्रव
तइवश्चयमंगेस्विष्ठतीवान्मनेति।८। हिरण्वास्य
विद्दता।तस्मातत्त्रिविधंजनवतिथगुष्ठिमत्स्मिषुः।९
षीवाःपैवंदाः।वजद्दशावांपनासां करूकराणिवी २३
शा

वि०

Indira Gandhi National
Centre for the Arts

यंपंचदशं तस्मादेनानिरुग्धोभिः सतीनिर्गुहंमा
रुꣳ हरति तस्माद्ग्रीवाः पंचदश ॥१०॥ उरः सप्तदशः।
अष्टावन्येजत्रवा अष्टावन्य उरः सप्तदशं तस्मादुरः
सप्तदशः ॥११॥ उदरमेकविꣳशः विꣳशतिर्वा अंतं
रुदरकुंतापाध्य उदरमेकविꣳशं तस्मादुदरमेक
विꣳशः ॥१२॥ पार्श्वे त्रिणवः त्रयोदशान्याः पर्शवस्त्रयो
दशान्याः पार्श्वे त्रिणवं तस्मात्पार्श्वे त्रिणवः ॥१३॥ अनूकं
त्रयस्त्रिꣳशः द्वात्रिꣳशद्वा एतस्य करूकराण्यनू २४

कं त्रयस्त्रिꣳशं तस्मादनूकं त्रयस्त्रिꣳशो ॥१४॥ अयं वै
वद्दक्षिणः कर्णो निलितायदिदं महतः सुक्ꣳ सप्र
थमः स्वरसामायद्रूसꣳ सद्वितीयायमंडलꣳ
सतृतीया नासिके विष्णुवायदिदमान्नामंडलꣳ
सत्रयाणां वक्ष्यामायद्रूसꣳ सद्वितीयायकुक्षे
ꣳ सतृतीयः ॥१५॥ अयामवोत्तरः कार्ष्मविश्वजित अन्नो को ६
पृक्ष्यानिम्नावोयावांवांवोप्राणेनगोआत्सुषी अंगा
निंदः शरातानाप्सुखं महान्वतसुदानुपावाद्यनी

स०म०आ०सं० २८४८२

योनिरात्रं तत्राननस्कंदति स एष संवत्सरोऽध्यात्मं प्र
तिष्ठितः स योऽहोरात्रमनं संवत्सरमध्यात्मं प्रति
ष्ठितं वेद प्रतितिष्ठति प्रजया पशुभिरस्मिंल्लो
के मृतत्वं च नामुष्मिन्॥ ६ ब्राह्मणं॥ प्रश्नाः को ह
दं ति द्वादति सर्वमन्यान्मनसि मे पृच्छमानं॥ कथं
स्विद्गर्भः पुरुषः प्रजापतिरज्ञोऽर्थं नातिरिच्यते म
रान॥ यु हृद्व्याल्पा मा अनुयंति॥ य द्गम न्यावर्त्तं
सामनि कल्पमानाः कथं स्विदेतत् पुरुषमाविशं २५

ति कथं प्राणैः संप्रजानंति॥ १ आयणो योनिरात्रः॥
यत्र वि्ं स्वामरुदस्याराजिन्नवाः पृच्छ इत्यातं कथं
स्विदेतत् पुरुषमाविशंति कथं प्राणैः संप्रजानंति॥ २
अ जिज्ञि नास्त्वरसामाना॥ जिह्मप्रा उनयुता विष्णु
वंनमु पर्यंति॥ कथं स्विदेतत् पुरुषमाविशंति कथं प्रा
णैः संप्रजानंति॥ ३ त्रिहृत्प्रायाः सप्त हंसा जिह्व
प्रास्वयश्चि स्वां नाश्वतरुन्न रुणः कथं स्विदेतत् पुरु
षमाविशंति कथं प्राणैः संप्रजानंति॥ ४ ॥ विरास्वि
ब्रा १

कृत्वा पंचदशो ग्रीवा उरस्याङ्कः सप्तदश्याः निकृ
त्तं कविंशः प्रदरं कल्पयंति पार्श्वे पुरीषिणाव
नाः त्रिणवो ६ अग्निष्टोम जघनीयाना मध्यबाहु चतुं
च्यइ इति धीरा वदंति ॥ अनूकमध्यव उरुत्वेण संव
त्सर ब्राह्मणः कल्पयंति ७ कुणविध्यानि त्रिवृज्योतिजि
न्यावाङ्कः स्वरसामानि द्वाग्निनस्थं प्राणविषुवंन
माकुगर्भिग्रासुषी प्रांब नाव वांवो ८ अंगान्यस्य दया
१ ला दात्रेमाङ्कः सुखं महाव्रतं संवत्सर ब्राह्मणः क २६

१ त्रिंशत् त्रिंशतमुपरिष्टादिति नयुक्तां स्वरसामानौ उपयंति ॥ ९ ॥ अथ ... यिनि
... विषुवतो ... तानि ... त्रीणि ... उपयंति ष ... वाराान
कथायाहान्युपयंति सप्तदशामुपरिष्टाद्धुरस्ता
द्विषुवतः षोडशि तत्र उपयंति षडुपरिष्टात्त्रिं
शतं पुरस्ताद्विषुवतः षडहानुपयंति त्रिंश
पृ ४ तमुपरिष्टाद्दशास्य समृतासामनक्षद्वा
स्या ... ना ... नानानति रिक्तनाय
नानन्तं नवलीय एवामतद्वदं ॥ १ ॥ ब्राह्मणं ॥ २
दीर्घसत्रं ऊं रुवादता उपयंति ॥ यग्निहोत्रं
१ कुपरिष्टात्सप्तदशान्तं त्रिंशतं पुरस्ताद्विषुवत उक्तौ न्यादं ...

Indira Gandhi National Centre for the Arts

कायतद्विजरामर्यं सर्वयुदग्निहोत्रं जुहु
याद्वाह्वास्मान्मुच्यतमृत्युनावा॥ तद्वाक्
यदितस्य दीर्घसत्रीणाग्निहोत्रं जुह्वतां तार
णाग्नीयुक्तं वा द्वियायां सुवावरयुः किं तत्र कर्म
का प्रायश्चित्तिरिति कुर्वीत तद्धुव निष्कृतिमप्य २७
षायजतत् तं न्यादियात माद्युए षु लोकु
नं बितव तिया ग्री त्राधाह्॥ रतुस्यायमे

दुलोकागर्हिपात्याहरि हृलोकान्वाहार्य
पुवानासो लोकु आहवनीयः कामचाप एषु लो
कुषु वुयां सियुक्तं वायुक्तं च संवरंति सयुदि
हास्याप्यंतरणा ग्रामाग्नी द्वियायां नि कामकु
वना हिं रुस्तिनरिष्टिरिति हिवद्विद्यात्॥ ३ तया
हुवाव पणवामथ्याद्र्वराहुएडकः श्वातषां
यद्यविश्रीतस्मिहोत्रं नरणा कुश्चि संचस्कित

Indira Gandhi National Centre for the Arts

नकुमर्काप्रायश्चित्तिरितित द्विकगार्हपत्याग्नि
स्मादहुत्यांहु हुवनीया न्नि वपतो यंती दंत्विं
षुर्द्विषकमइत्यतयर्तायाझोवि विष्णुस्तद्याइन्
नेवयत्रुमनुसंतान्मो नुस्म नास्य पदमुपिव
पामइतिवुदंतस्तुदतथा नकुर्यादित्याहुर्नतच्चः २८
२ बुयाद्दसां चाअंयुरुमों नस्यावासीन्निपु
पर्मासौनावस्यातार्जुपष्ठ ग त्रुठं रास्यतीनी

स्यां देवानयंति ॥ २ ब्राह्मणं ॥ यद्देवहींनाति आदित्यू
एवदेवान् यजंते आदित्या देवा न वंचय आदित्याः
सायुज्यं सलोकतां जयंति १ अथयदाग्रायणेन य
नयजंते अदितिमेव देवानां यजंतेदितिर्देवाना
न वंच्यदितेः सायुज्यं सलोकतां जयंति ॥ २ अ
थ यत्क्राय्यणञ्चरंति सोममेव देवानां यजंते सो
मो देवनां न वंति सोमस्य सायुज्यं सलोकतां
जयंति ३ अथयद्दानिष्यूनयजंते विष्णुमेव ५

Indira Gandhi National
Centre for the Arts

२८४८३

ज्यः स्वरसाम्न आदित्या विषुवंतमुक्ताः स्वरसामान

इंद्राद्विश्वाड्रितमुक्तौष्ठष्ष्यानिस्नावोमित्रावरुणाव्या

गा आयुषी विश्वान्यादेवाश्चादशरात्रं दिग्ध्याद्याश

रात्रिकंपृष्ठ्यंषडहमश्योलाकुश्यश्रेष्ठानसमाना

संवत्सराद्दशममरूःप्रजापतिर्मत्तात्रतुछंस्वयो

ध्याकाद्दस्यनीयमतिरात्रं तद्देतु संवत्सरस्य ज

न्मसायाद्देवामेतु संवत्सरस्य जन्मावर्षे ह्रातास्माकु

यां जायांतसान्माजवति संवत्सरो नवति संवत्सरो

स ६

वि०

Indira Gandhi National
Centre for the Arts